

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rintamaveteraanien hammashuollon järjestämisestä ja korvaamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Maamme itsenäisyyden 75-vuotisjuhlavuoteen liittyen ehdotetaan, että rintamaveteraanien hammashuolto lakisääteistettäisiin. Esityksen mukaan rintamaveteraaneilla olisi oikeus saada korvausta 100 %:n korvaustason mukaisesti hammaslääkärin suorittamasta tarkastuksesta ja ehkäisevästä hoidosta. Myös proteettisen hoidon vaatima kliininen työ korvattaisiin 100 %:n mukaan korvaustaksan mukaisesta määrästä. Muu hampaiden hoito korvattaisiin rintamaveteraaneille 60 %:n mukaan korvaustaksan mukaisesta määrästä. Muutoin rintamaveteraanien hammashuollon kustannuksista olisi voimassa, mitä järjestelmällisen hammashuollon korvaamisesta säädetään. Veteraaneilta ei perittäisi maksua terveyskeskudessa suoritetusta hampaiden tarkastuksesta,

ehkäisevästä hoidosta eikä proteettisen hoidon kliinisestä työstä.

Uudistuksesta aiheutuisi sairausvakuutusjärjestelmälle lisäkustannuksia vuositasolla noin runsas 80 miljoonaa markkaa. Vuonna 1992 lisäkustannukset olisivat arviolta noin 20 miljoonaa markkaa. Kuntien maksutulojen vähenys olisi vuositasolla noin 3 miljoonaa markkaa, josta valtionosuus on noin 2,5 miljoonaa markkaa. Vuoden 1992 osalta kustannukset ovat vähäisiä.

Esitys liittyy valtion vuoden 1992 toiseen lisätalousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitus saattaa voimaan 1 päivänä lokakuuta 1992 alkaen.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Sairausvakuutuslain 5 ja 5 b §:n perusteella korvataan vuonna 1956 ja sen jälkeen syntyneille vakuutetuille hammaslääkärin suorittama järjestelmällisen hammashuollon periaatteita noudattava suun- ja hampaiden tutkimus- ja hoito. Korvausta ei kuitenkaan suoriteta oikomishoidosta, proteettisista toimenpiteistä eikä hammasteknisistä kustannuksista. Hammaslääkärin määräämät laboratorio- ja röntgentutkimukset korvataan. Lisäksi korvataan hammaslääkärin määräämät lääkkeet ja korvattavaan hammashoitoon liittyvät matkat.

Kansanterveyslain 14 §:n mukaan kunnan velvollisuus on ylläpitää hammashuoltoa, jo-

hon luetaan valistus- ja ehkäisevä toiminta sekä kunnan asukkaiden hampaiden tutkimus ja hoito.

Kansanterveyslain voimaannpanosta annetun lain 3 §:n 2 momentin mukaan hampaiden tutkimus ja hoito ovat maksuttomia kunnan alle 17-vuotiaalle asukkaalle. Muille on suun terveydenhuolto terveyskeskuksissa maksullista. Terveyskeskuksissa perittävistä maksuista ja korvauksista annetun asetuksen 5 §:ssä on määrätty suun ja hampaiden hoidosta sekä hammaslääkärin suorittamista proteettisista toimenpiteistä perittävät maksut. Samassa pykälässä on määrätty perittäväksi myös hammasproteesien hammastekniset kulut todellisten kustannusten mukaisesti.

Nuorten ikäluokkien hampaiston kunnan on

todettu parantuneen järjestelmällisen hammashuollon ansiosta. Kuitenkin myös aikuisväestön hammashuollon korvaaminen on paikallaan. Järjestelmällisen hammashuollon ulottaminen koskemaan koko aikuisväestöä parantaisi tämän väestöosan hampaiston kuntoa ja ehkäisisi tulevaisuudessa tarvetta proteettisiin hoitotoimenpiteisiin. Hammaslääkärin suorittama tutkimus ja hoito on perusteltua myös vanhusväestöllä ja muilla proteesien käyttäjillä. Sen vuoksi myös protetiikan pitäisi kuulua eräiltä osin sairausvakuutuskorvauksen piiriin. Verotuksen sairauskuluvähennyksen poistoon liittyen tarkoituksena oli, että heinäkuun 1 päivästä 1992 olisi tullut voimaan sairausvakuutuslain muutos, jonka mukaan järjestelmällisen hammashuollon kustannuksista, mukaan lukien laboratorio- ja röntgentutkimukset, hammaslääkärin määräämät lääkkeet sekä hoitoon liittyvät matkakustannukset olisi suoritettu korvausta koko väestölle. Sairausvakuutusjärjestelmästä olisi korvattu hammaslääkärin suorittama järjestelmällisen hammashuollon periaatteita noudattava suun- ja hampaiden tutkimus ja hoito, lukuun ottamatta oikomis- hoitoa. Lain mukaan voitaisiin sairausvakuutuskorvausta myöntää myös lain voimaantulon jälkeen annettavaan proteettiseen hoitoon.

Osana valtiontaloutta tasapainottavia toimenpiteitä on jouduttu kuitenkin hallituksen taholta ehdottamaan, että järjestelmällisen hammashuollon ulottaminen aikuisväestöön siirrettäisiin alkamaan vuoden 1993 alusta. Eduskunnalle on erikseen annettu hallituksen esitys laiksi aikuisten järjestelmällisen hammashuollon toimeenpanon siirtämisestä (hall.es. 75/1992 vp.).

Kysymys rintamaveteraanien hammashuollon lakisääteistämisestä on ollut esillä useaan otteeseen rintamaveteraanijärjestöjen vaatimuksissa. Rintamaveteraanien hammashuollon järjestäminen on ollut tähän asti lähinnä vapaaehtoista toimintaa ja veteraanijärjestöjen, kuntien ja ammattijärjestöjen aloitteellisuuden varassa. Koko aikuisväestön hammashuollon saattaminen sairausvakuutuksen piiriin olisi parantanut myös veteraanien asemaa merkittävästi. Pitkä rintamapalvelusaika ja puutteelliset olot ovat osaltaan myötävaikuttaneet siihen, että veteraani-ikäluokkien suun ja hampaiden terveydentila on muuta väestöä huonompi. Noin puolet heistä on menettänyt omat luonnolliset hampaansa. Sen vuoksi näiden henkilöiden hammashuollon tarpeen tyydyttäminen

ja hammashoitopalvelujen käytön edistäminen on myös kansanterveydellisesti perusteltua. Maamme itsenäisyyden 75-vuotisjuhluvuoteen liittyen, osana veteraanien toimeentuloturvan ja kuntoutuksen parantamista, onkin tarkoituksenmukaista aloittaa aikuisväestön hammashuollon toteuttaminen ensin veteraanien osalta.

Esityksessä ehdotetaan, että lokakuun alusta 1992 lukien rintamaveteraanit saatettaisiin lakisääteisen hammashuollon piiriin.

Rintamaveteraanilla tarkoitettaisiin henkilöä, joka on vuosien 1939—1945 sotien aikana osallistunut Suomen sotiin ja saanut tästä joko rintamasotilastunnuksen, rintamapalvelustunnuksen tai rintamatunnuksen. Rintamaveteraanina pidettäisiin myös vuoden 1918 sodan veteraania.

Kun aikuisväestön hammashuolto tulee voimaan, veteraanien erityisjärjestelyt täydentävät koko väestöä koskevaa järjestelmällistä hammashuoltoa. Rintamaveteraaneille erityisen tärkeitä ovat suun ja hampaiden terveyden sekä purennan ylläpitämiseksi tarkoitettujen toimenpiteet. Sen vuoksi näihin toimenpiteisiin ehdotetaan annettavaksi suuremmat korvaukset kuin muulle väestölle. Järjestelyt toteutettaisiin sekä yksityisessä hammashuollossa että terveyskeskuksissa annettavassa hoidossa. Järjestelmällisen hammashuollon piiriin kuuluvat hammaslääkärin tarkastukset ja ehkäisevä hoito korvattaisiin rintamaveteraanille 100 %:n mukaisesti sairausvakuutuskorvaustaksan mukaisesta markkamäärästä. Jos peritty palkkio olisi suurempi kuin korvaustaksa, erotus jäisi veteraanin itsensä maksettavaksi. Tärkeätä on myös, että rintamaveteraanien proteettista hoitoa tuetaan. Sen vuoksi ehdotetaan, että protetiikkaan liittyvä hammaslääkärin ja erikoishammasteknikon suorittama kliininen työ korvattaisiin 100 %:n korvaustason mukaisesti. Hammasproteesin valmistuksesta aiheutuvat tekniset kustannukset jäisivät veteraanin itsensä maksettaviksi.

Hampaiden hoidosta (paikkaushoito, ienhoito, juurihoito ja hampaiden poisto) korvaus olisi rintamaveteraaneille saman suuruinen kuin muulle väestölle voimassa olevan sairausvakuutuslain mukaan eli 60 % korvaustaksan mukaisesta määrästä.

Tarkoituksena on, ettei rintamaveteraaneilta perittäisi terveyskeskuskäynnin yhteydessä maksua tarkistuksista, ehkäisevästä hoidosta eikä protetiikkaan liittyvästä kliinisestä työstä.

Sen sijaan muusta hammashoidosta perittäisiin samat maksut kuin muulta väestöltä.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Vuonna 1992 rintamasotilaita ja rintamapalvelukseen osallistuneita oli arviolta 253 000. Karkean arvion mukaan noin 30 % rintamaveteraaneista käyttäisi yksityistä ja 20 % julkista hammashoitoa. Näin palvelujen piirissä olisi vuosittain puolet veteraaneista. Arviota voidaan pitää kohtuullisena, sillä etenkin vanhimmissa veteraaniryhmissä palvelujen käyttö on vähäisempää.

Rintamaveteraanien hammashuollon toteuttamisesta aiheutuu vuonna 1992 lisäkustannuksia sairausvakuutusjärjestelmälle noin 20 miljoonaa markkaa. Vuositasolla lisäkustannukset ovat runsaat 80 miljoonaa markkaa. Veteraanien hammashoidon osittainen maksuttomuus vähentäisi kuntien maksutuloja vuositasolla noin 3 miljoonaa markkaa, josta valtionosuus olisi noin 2,5 miljoonaa markkaa.

3. Asian valmistelu

Rintamaveteraanien hammashuoltoa on sel-

vitetty viimeksi rintamaveteraanien hammashuollon työryhmän muistiossa (STM 1991:17). Siitä ovat antaneet lausunnon valtiovarainministeriö, puolustusministeriö, sosiaali- ja terveyshallitus, kansaneläkelaitos, tapaturmavirasto, Suomen sotaveteraaniliitto, Rintamamiesveteraanien liitto, Rintamanaisten liitto, Sotainvalidien Veljesliitto, Suomen Kunnallisiitto, Suomen Kaupunkiliitto ja rintamaveteraaniasiaien neuvottelukunta.

Veteraanijärjestöt ja rintamaveteraaniasiaien neuvottelukunta puolsivat työryhmän tekemiä ehdotuksia samoin kuin valtaosa muistakin lausunnonantajista. Kuntien keskusjärjestöt ja valtiovarainministeriö suhtautuvat uudistukseen varauksellisesti.

4. Voimaantulo

Esitys liittyy valtion vuoden 1992 toiseen lisätalousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Rintamaveteraanien hammashuollon lakisääteinen järjestäminen ja korvaaminen on tarkoitus aloittaa 1 päivänä lokakuuta 1992.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

rintamaveteraanien hammashuollon järjestämisestä ja korvaamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Henkilöllä, jolla on rintamasotilastunnus, rintamapalvelustunnus, rintamatunnus tai veteraanitunnus, on oikeus saada korvausta hammashuollosta siten kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Edellä 1 §:ssä tarkoitetulta henkilöltä ei peritä maksua terveyskeskuksessa suoritetusta hampaiden tarkastuksesta, ehkäisevästä hoidosta eikä protetiikkaan liittyvästä kliinisestä työstä.

3 §

Hammashuolto korvataan 1 §:ssä tarkoitetulle henkilölle sairausvakuutuslain 5 b §:n mukaisesti, kuitenkin siten, että hammaslääkärin suorittamasta suun ja hampaiden tutkimuksesta sekä ehkäisevästä hoidosta perimästä palkkiosta korvataan 100 prosenttia tai, jos

peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, taksan mukainen määrä.

Lisäksi protetiikkaan liittyvästä kliinisestä työstä korvataan 100 prosenttia tai, jos peritty palkkio on suurempi kuin noudatettavaksi vahvistettu taksa edellyttää, taksan mukainen määrä.

Hammashuollon korvaamisesta on muutoin voimassa, mitä sairausvakuutuslaissa tai sen nojalla säädetään.

4 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

5 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1992.

Helsingissä 5 päivänä kesäkuuta 1992

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri Toimi Kankaanniemi